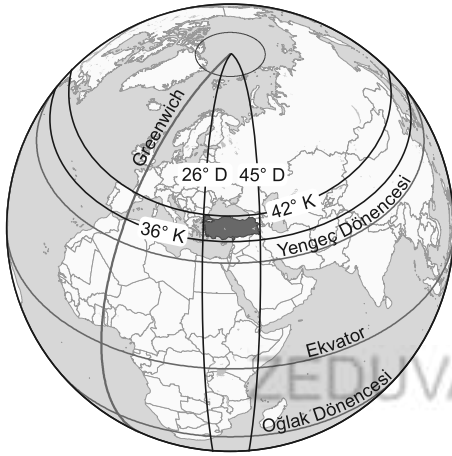

● TÜRKİYE İKLİMİ

● Türkiye İklimini Etkileyen Faktörler

A. Mutlak Konum

- Türkiye **26°- 45°** doğu meridyenleri ve **36°- 42°** kuzey paralelleri arasında yer alır.
- Türkiye **ılıman kuşak** içinde bulunur.
- **Dört mevsim** belirgin olarak yaşanır.
- Türkiye **Akdeniz** iklim kuşağında bulunur.
- Ancak Türkiye'nin yer şekillerinden dolayı her yerinde Akdeniz iklimi hâkim değildir.

Mutlak konumun Türkiye iklimine başlıca etkileri şunlardır:

- Güneyden kuzeye gidildikçe sıcaklık ortalamaları genel olarak azalır.
- Güneyden esen rüzgârlar sıcaklık değerlerini artırırken kuzeyden esenler düşürür.
- Kuzeyden gelen soğuk hava kütleleri ile güneyden gelen sıcak hava kütlelerinin karşılaşma alanında olduğundan kış mevsiminde cephe yağışları görülür.

a. Çevresindeki Kara Kütlelerinin Etkisi

- Arabistan, Afrika ve Suriye'deki çöller ile Sibirya; Türkiye iklimi üzerinde etkilidir.

b. Çevresindeki Denizlerin Etkisi

- Türkiye'nin çevresinde Akdeniz, Ege ve Karadeniz yer almaktadır.
- Bu nedenle kıyılar iç kısımlara göre daha yağışlı, nemli ve ılıman özelliklere sahiptir.
- İç kesimlerde günlük ve yıllık sıcaklık farkları kıyılara göre daha fazladır.

c. Yeryüzü Şekilleri ve Yükseltinin Etkisi

- Türkiye'nin yeryüzü şekillerinin çok çeşitli olması, iklim çeşitliliğinin de fazla olmasına neden olmuştur.

Yer Şekilleri: Türkiye dağlık ve engebeli bir ülkedir. Dağların kuzey ve güneyde doğu-batı doğrultusunda uzanması nemin içerilere girmesini engelleyerek iklimlerin kıyı ve iç kesimlerde farklılaşmasına neden olmuştur.

Yükselti: Türkiye'nin ortalama yükseltisi 1132 metredir. Yükseltilere çıkıldıkça sıcaklık azaldığı için iklimde farklılıklar oluşur.

d. Çevresindeki Basınç Merkezlerinin Etkisi

- Türkiye, yaz mevsiminde Basra Alçak Basıncı ile Asor Yüksek Basıncı'nın etkisinde kalır.
- Kışın Sibirya ve Asor Yüksek Basıncı ile İzlanda Alçak Basıncı'nın etkisi görülür.

B. Göreceli Konum

Türkiye'nin çevresindeki kara, deniz ve basınç merkezlerinin; yeryüzü şekillerinin etkisiyle birbirinden çok farklı özellikte iklimler ortaya çıkmıştır.

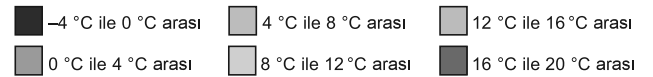
● Türkiye'de İklim Elemanları

- Bir yerdeki sıcaklık, basınç, rüzgâr, nem ve yağış gibi unsurlara **iklim elemanları** denir.
- Bu iklim elemanları Türkiye'de farklı iklim tiplerinin görülmesinde etkili olmaktadır.

A. Sıcaklık

- Türkiye'de sıcaklığı etkileyen faktörler şunlardır: Enlem, karasallık-denizellik, yükselti, hava kütleleri ve yer şekilleri

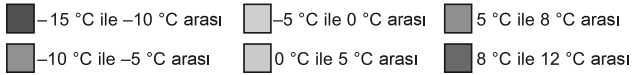
1. Yıllık Ortalama Sıcaklık Dağılışı

- Yıllık sıcaklık ortalaması enlemin etkisiyle en fazla güney kesimlerde dir.
- Yıllık ortalama sıcaklığın en düşük olduğu yer Kuzeydoğu Anadolu'dur.
- Bunda enlem, yükselti ve karasallık etkili olmuştur.
- Sıcaklıklar kıyı kesimlerinde daha dengelidir.
- Kıyılarda nemin fazla olması sıcaklığın fazla düşmesini engeller.

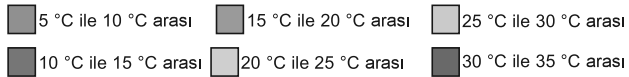
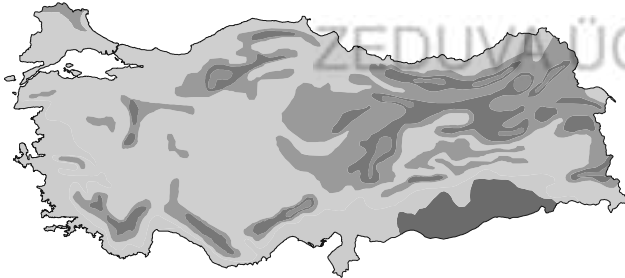

2. Ocak Ayı Ortalama Sıcaklık Dağılışı

- Yılın en soğuk ayı Ocak ayıdır.
- En soğuk yer yükseltinin fazla olması ve karasallıktan dolayı Kuzeydoğu Anadolu'dur.
- En yüksek sıcaklıklar Güney Ege ve Akdeniz'in kıyı kesiminde gözlenir.
- Bölgeler arasında sıcaklık farkları daha fazladır.

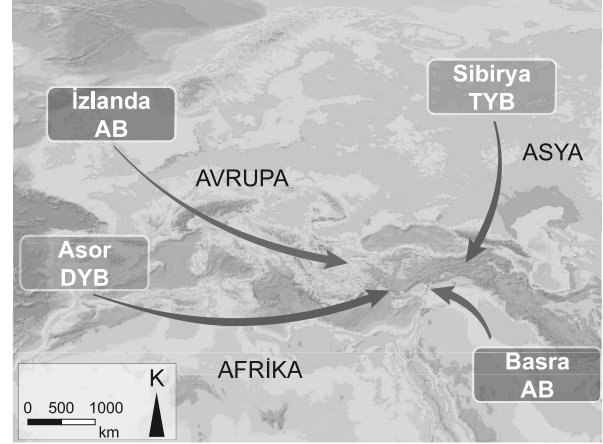
3. Temmuz Ayı Ortalama Sıcaklık Dağılışı

- Yılın en sıcak ayı temmuzdur.
- Temmuz ayında, bölgeler arasındaki sıcaklık farkı ocak ayına göre daha azdır.
- En sıcak yerler Güneydoğu Anadolu'da görülür. Bunun nedeni, burada nemin az olması ve güneyden gelen sıcak hava kütleleridir.
- En düşük sıcaklık değerleri Kuzeydoğu Anadolu kesiminde görülür. Bu bölümde yer alan Erzurum'da sıcaklık ortalaması 19,3 °C, Kars'ta ise 17,5 °C'tir.
- Türkiye'nin büyük bir kesiminde ortalama sıcaklık değerleri 20 °C'nin üzerindedir.

B. Basınç

Türkiye'de etkili olan dört önemli basınç merkezi vardır.

1. İzlanda DAB

- Genelde kış mevsiminde etkisini gösterir.
- Yağış getirir.
- Ilıman dönemler yaşanır.

2. Basra TAB

- Yaz mevsiminde etkilidir.
- Güneydoğudan ülkemize girer.
- Sıcaklığı artırır.
- Havayı kurutucu etki yapar.

3. Sibiry TYB

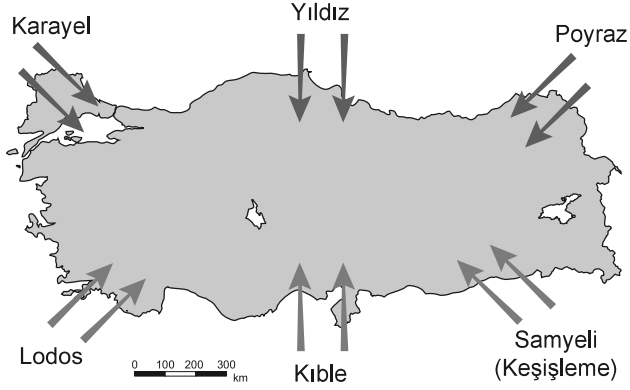
- Kış mevsiminde etkilidir.
- Kuzeydoğudan ülkemize girer.
- Soğutucu bir etki yapar.
- Kar yağışına neden olur.

4. Asor DYB

- Yıl boyu etkisini gösterir.
- Genelde yazın etkilidir.
- Yazın etkili olduğunda sıcaklığı artırıcı ve havayı kurutucu etki yapar.
- Kış mevsiminde Sibiry Termik Yüksek Basıncı ile aynı anda etkili olursa kurak ve ayaz kış günleri yaşanır.

C. Rüzgârlar

Türkiye kuzey yarım kürede olduğundan kuzeyden esen rüzgarlar sıcaklığı düşürürken, güneyden esen rüzgarlar sıcaklığı yükseltir.

Karayel: Kuzeybatıdan eser ve kışın kar yağışlarına neden olur.

Yıldız: Kuzeyden esen, soğuk ve yağış getiren rüzgârdır.

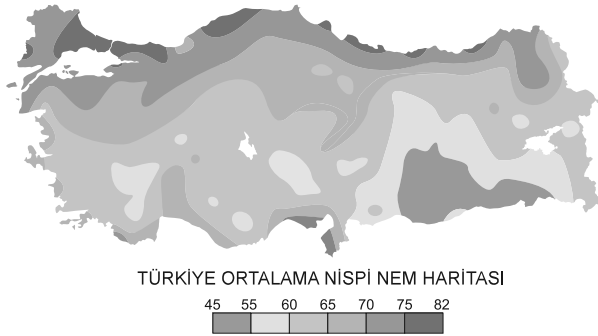
Poyraz: Kuzeydoğudan eser. Soğuk, kuru ve kar yağışlarına neden olur.

Lodos: Sıcak ve nemlidir. Kışın kar erimelerine neden olur.

Kible: Sıcak ve nemlidir. İç kesimde sıcak ve kuru karakter kazanır.

Samyeli: Güneydoğudan eser. Sıcak, kurutucu etki yapar.

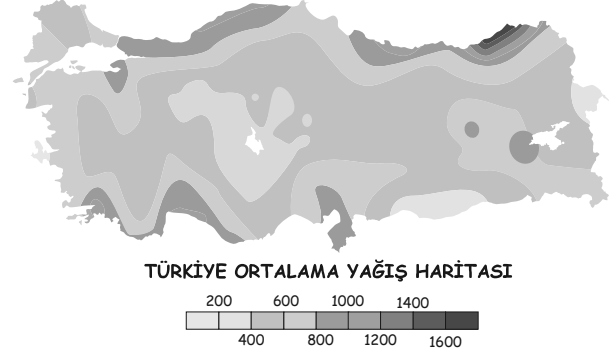
D. Nem

- Maksimum nem en fazla Güneydoğu Anadolu'dadır.
- Bağıl nem en fazla Karadeniz kıyılarındadır.
- Bağıl nem en az Güneydoğu Anadolu'dadır.
- Mutlak nem en fazla Akdeniz kıyılarındadır.

E. Yağış

- En fazla yağış Rize ve çevresindedir.
- Yağışların dağılışını yer şekilleri belirler. Dağların denize paralel uzandığı yerler fazla yağış alır.
- İç Anadolu Bölgesi'nde nemli havanın Kuzey Anadolu Dağları ve Toros Dağları nedeniyle iç kesimlere sokulamasından dolayı yağışlar azdır.
- Karadeniz ve Akdeniz'de dağların kıyıya paralel uzanmasından dolayı yamaç yağışları görülür.
- Ege, Akdeniz ve Marmara kıyılarında cephesel yağışlar görülür.
- İç kesimlerinde konveksiyonel yağışlar görülür.

Bölgelere Göre En Fazla Yağış Alan Mevsimler

İç Anadolu: İlkbahar

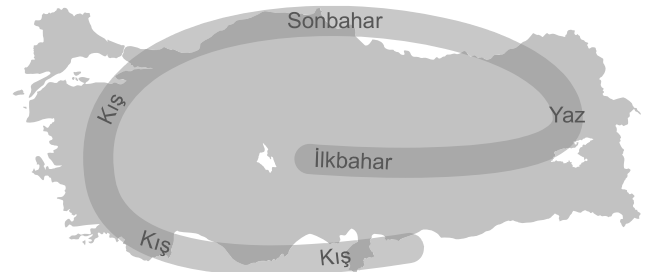
Doğu Anadolu: Yaz

Karadeniz: Sonbahar

Ege: Kış

Marmara: Kış

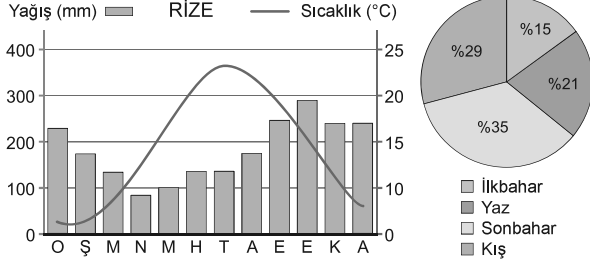
Akdeniz: Kış

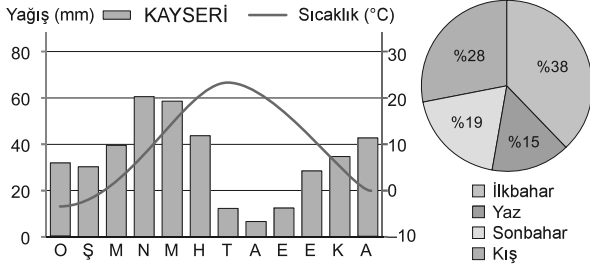
● Türkiye'de Yağış Rejimi

1. Karadeniz Yağış Rejimi

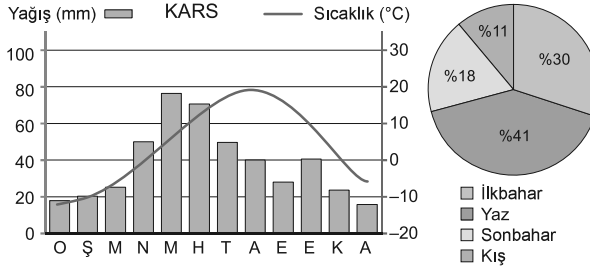
- ▶ Yağışlar en fazla **sonbahar** ve **kış** mevsiminde olmakla birlikte, bütün mevsimler yağışlı geçmektedir.

2. Ilıman Karasal Yağış Rejimi

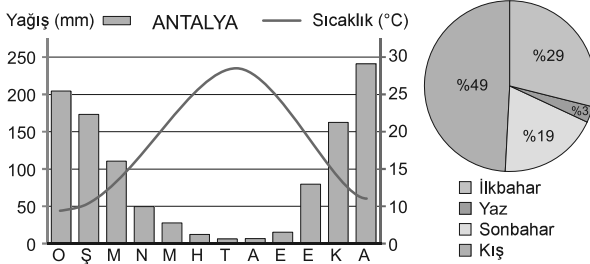
- ▶ Yağışlar en fazla **ilkbahar** ve **kış** mevsiminde düşer.

3. Sert Karasal Yağış Rejimi

- ▶ Kuzeydoğu Anadolu'da görülen bu yağış rejiminde en fazla yağışlı dönem **ilkbahar** ve **yaz** başlarına rastlamaktadır.

4. Akdeniz Yağış Rejimi

- ▶ Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu'da etkili olan bu yağış rejiminde **kışlar** ılık ve yağışlı geçmekte, yazlar ise kurak geçmektedir.

● Türkiye'de Görülen İklimler

A. Akdeniz İklimi

Görüldüğü Yerler: Gaziantep, Kilis, Akdeniz kıyı kesimi, Ege ve iç kesimleri ile kuzeyde Çanakkale

- ▶ Yıllık sıcaklık ortalaması 15-20 °C civarındadır.
- ▶ Yıllık yağış miktarı 600-1000 mm arasındadır.
- ▶ Yağışlar **cephesel yağışlar** şeklindedir.
- ▶ Bitki örtüsü kızılçam ormanları ve makilerdir.
- ▶ Kış mevsimi yağışlıdır.

B. Karadeniz İklimi

Görüldüğü Yerler: Karadeniz kıyıları

- ▶ **Doğu Karadeniz Bölümü'nde** yağışlar yüksek dağlardan dolayı fazladır.
- ▶ **Batı Karadeniz Bölümü** de bol yağışlıdır.
- ▶ **Orta Karadeniz Bölümü'nde** dağlar daha geridedir ve daha alçak olduğundan yağışlar burada azalır.
- ▶ Yıllık sıcaklık ortalamaları 13-15 °C civarındadır.
- ▶ Her mevsim yağışlı olup yıllık yağış miktarı 1000-1500 mm arasındadır.
- ▶ En fazla yağışı **sonbaharda** alır.
- ▶ Bitki örtüsü karışık yapraklı ormanlardır.

C. Karasal İklimler

1. İç Anadolu Karasal İklimi

- ▶ Dağların denize uzanış doğrultusu yağışların düşük olmasına neden olmuştur.
- ▶ Yağışlar en fazla **ilkbahar** mevsiminde **konveksiyonel yağışlar** olarak düşer.
- ▶ Alçak yerlerde 300-400 mm, yüksek yerlerde ise 500-600 mm arasında yağış vardır.
- ▶ Yıllık sıcaklık ortalaması 9-11 °C civarındadır.
- ▶ Bitki örtüsü **bozkırdır**.

2. Trakya Karasal İklimi

- ▶ Özellikle **Ergene Havzası'nda** görülür. Yazları sıcak, kışları soğuktur.
- ▶ Yağışlar en fazla **kış** mevsiminde düşer ve **cephe** yağışları şeklindedir.
- ▶ Yıllık yağış miktarı 500-600 mm civarındadır.

3. Güneydoğu Anadolu Karasal İklimi

- Yıllık sıcaklık ortalaması 16-18 °C civarındadır.
- Yıllık yağış miktarı 400-650 mm arasındadır.
- Yağışlar en fazla **kışın** ve **cephesel** yağışlar şeklindedir.

4. Doğu Anadolu Karasal İklimi

- Türkiye'nin doğu kesiminde geniş bir etki alanına sahiptir.
- Yükseltinin artmasından dolayı sıcaklıklar -10 °C'lere kadar düşmeye başlar.
- Yıllık sıcaklık ortalaması 3-6 °C civarındadır.
- En fazla yağışlar **yaz** mevsiminde **konveksiyonel** yağışlar şeklinde düşer.
- Bitki örtüsü **çayır**lardan oluşur.
- Yüksek kesimlerde sarıçam ormanları yer alır.

D. Geçiş İklimleri

1. Marmara Geçiş İklimi

- Marmara'nın güney kesimlerinde hem Akdeniz hem karasal iklim özellikleri görülmektedir.
- İstanbul'da kuzey kesim Karadeniz iklimini, güney kesim ise Akdeniz iklimini yansıtır.

2. Göller Yöresi Geçiş İklimi

- Hem Akdeniz hem karasal iklimin görüldüğü bu alan geçiş özelliği gösterir.

3. Makroklima İklim Alanları

Rize ve çevresi: Çay üretimi

Artvin vadileri: Zeytin, Turunçgil üretimi

İğdır ve çevresi: Pamuk üretimi

Türkiye'de Görülen İklimler

